

ლიტერატურული გაზეთი

№13 (317) 8 - 21 ივლისი 2022

ბამოლის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკოვით

ფასი 80 თეთრი

ლია სტურუა ტყუილი

ღმერთო, გააჩერე ეს ქარი!
წაავლე თმაში ხელი და გააჩერე!
თმა ლურჯი აქვს, სრიალა,
შეიძლება, გაგისხლტეს,
მეც გარეთ გამომაგდოს, სახლში ჯდომისგან,
დაპრესილი გვერდების, დაბუყებული ხელ-ფეხის
მიუხედავად, ეკონომიური ნათურა
ჩამიქროს თავში, მზე იმდენია!
რუსთაველზე, ისევ, ნაცნობები დადიან,
სამხატვრო სალონთან შენ დგახარ...
მელოდები? ჯერ კიდევ არ მიცნობ?
რა მნიშვნელობა აქვს?
ქარში მთელი ქვეყანა ტყუილს გავს,
ქალები ტანსაცმლის ფურცლებიდან
ვარდისფრად იხედებიან...
ვის რად უნდა ეს აკვარელი?
კაცებს ტემპერამენტები გამოურთეს
სექსი ტელევიზორში ერთი-ორ არხზე!
დანარჩენზე — ომი...
გახსოვს, სისხლი ზეთის ფერებით იხატებოდა,
მსხვილი მონასმებით?
პასუხი არ ჩანს, მაგრამ გაზაფხული მოდის,
თავისი უყოყმანო ვარდისფერით,
მოკლე, ისიც მატყუარა, ჩემსავით?
რუსთაველზე, ისევ, ნაცნობები დადიან...

IV

ბექა ახალაია კეთილი მოხუცი

ის არის ჩუმი, მარტოხელა, კეთილი მოხუცი,
დაბადებიდან ცხოვრობს
ქალაქის ძველისძველ უბანში,
ეზოდან მისი პატარა ბინა პირველი სართულია,
ქუჩის მხრიდან კი,
ქუჩის მხრიდან — ნახევრად სარდაფი.
მას ჰყავს კატები,
ბევრი კატა, ქვეყანას ურჩევნია,
თავის მწირ ლუკმას იყოფს მათთან,
არი ბედნიერი.
სეზონებს შორის განსაკუთრებით
მას უყვარს გაზაფხული,
როცა ჭერს ქვემოთ დატანებულ
ფანჯარას გამოაღებს
და შემოდის აყვავებული ნუშის სურნელი...
შენ ხარ შუახნის, ჩუმი ხარ,
მაგრამ არა ხარ მარტოხელა,
ერთი შობი გაქვს —
საათობით ქალაქში ხეტიალი,
გარეუბნიდან გამოყვები მეტროს ან ავტობუსს
და ძველ უბნებში, ტურისტებით,
დადიხარ, დადიხარ.

ათვალერებ შესასვლელებს,
ჩუქურთმებს, მასკერონებს,
ბათქაშდაყრილი შენობები, ლამაზი აივნებით,
ახალ უბნებში წამოჭიმულ ცათამბჯენებს
ათასჯერ გირჩევნია.

აი, ეს ვინრო, მოკლე ქუჩა ისეთია,
არ გინდა, დასრულდეს,
აყვავებული ნუშის ხეებით —
ნამდვილი ზღაპარია,
რტოს ჩამოტეხ და ეფერები,
თან, ყნოსავ გზადაგზა,
ნელა მიდიხარ. როცა ჩაუვლი კეთილი მოხუცის
ლია ფანჯარას — აცემინებ, რა იცის მოხუცმა,
ვინ ხარ, უბრალოდ გაიგო და,
თავისთვის, ხმადაბლა,
გისურვა დიდხანს სიცოცხლე და
გისურვა ჯანმრთელობა.

ქუჩის კუთხეში ავარიული,
წახრილი შენობა დგას,
ცარიელია, შებჯენილი აქვს ლითონის კოჭები,
შენ გადაუხვევ —
დაგეზარება შორიდან შემოვლა, —
არც აციებ და არც აცხელებ,
გაძვრები კოჭების ქვეშ...

ბზარიდან უცებ ჩამოვარდნილი აგურის ნატეხი
სულ რაღაც ერთი მტკავლით აგცდება...
იმას, რომ გადარჩი,
შენ, რა თქმა უნდა, შემთხვევითობას დააბრალებ.

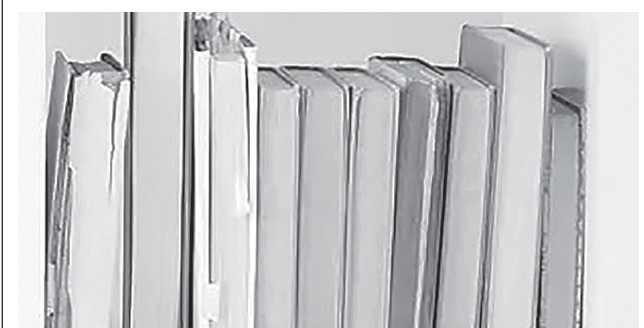
V

აკა მორჩილაძე ახალი დროება რობინზონ ჯაშისა ფრაგმენტი მომავალი წიგნიდან

ის ღამე გადამწყვეტი გამოდგა პიტსანგერის
მცხოვრების, ორმოცდაათი წლის პიტერ ჯეფერ-
სისათვის, რომელიც ღამის სიჩუმით და ნაჩვევი
თამბაქოს კვამლით ტკბებოდა თავის პარმაღზე,
სარწვევლა სავარძელში ზუსტად ისე გადაქანებუ-
ლი, როგორც ფილმებში ისვენებენ ხოლმე მობერე-
ბული კოვბოები, რომელთა მზერაც გასჩვევია უკ-
იდევანო ტრამალის კიდურზე ჩამავალი მზის სუ-
რათის ცქერას. ეგ ღამით კი არ ჩანს, მაგრამ მობე-
რებული კოვბოები ხომ ღამითაც ისე ხედავენ, რო-
გორც დღისით, რითაც გრაფ მონტე-კრისტოს ჰგვა-
ნან.
სიმაღლე რომ ითქვას, ეს ამბავი ასე არ დაწყე-
ბულა, მისი პირველი ათიოდე სიტყვა სიუჟეტებისა
და დასაწყისების გამომშუშავებელმა საიტმა გამო-
სტყორცნა მას შემდეგ, რაც საჭირო გრაფებში სა-
ჭირო სახელები, გვარი და ორიოდ ლანდშაფტური
სურვილი ჩავენერე. მისგან შემოთავაზებული და-
საწყისი ოდნავ შევასწორე, რადგან საიტმა ვერ შე-
ძლო, რომ მითითებული ორსიტყვეული night vision
კოვბოის და მონტე-კრისტოს კავშირად ექცია.
ამ საიტმა გულკეთილად შექმნა მკითხველის
შემთრევი დასაწყისი, თუმცა არც მაინცდამაინც
ისეთი, რომ — უიშე, დედა — ახლა ამ წიგნს ხელ-
იდან ვეღარ გავაგდებო.
ხომ ცნობილია, რომ პირველი წინადადება გან-
საკუთრებული მნიშვნელობისაა სქელი წიგნისთ-
ვის, რომანს რომ ეძახიან. ყოველ შემთხვევაში, ნას-
წავლი ხალხი და თვით დიადი გაბრიელ გარსია მა-
რკესი ასე ურჩევენ ხოლმე დამწყებ მოკალმეებს,
დაჰკარ პირველი წინადადებით და თავბრუ დაახვე-
იყო და მწერლები ჯერ კიდევ იმ საუკუნეებში აქსო-
ვდნენ ამ პირველ წინადადებაში განსაკუთრებულ-
ობას, როცა მკითხველები ამას საერთოდ არ აფას-
ებდნენ და არც წიგნის ყიდვა იყო აუცილებელი რამ
მის წასაკითხად.
მერეღამერე კი, საუკუნოდ თქმულია, რომ სწო-
რედ ამ პირველმა წინადადებას უნდა გამოსდოს
კაუჭი მკითხველს და ამ კაუჭს მოდევნებულმა სა-
უკეთესო ამბებმა წიგნი ხელიდან ვეღარ უნდა გა-
აგდებინოსო. თუმცა, ესეც უნდა აღინიშნოს, რომ
იმ ტკბილხმოვან საიტს პირველი წინადადება მთლ-
ად განსაკუთრებული ვერ გამოუვიდა. ამაზე დარ-
დის უადგილობა ნამდვილად არ არის განსამარტი.
თანაც, კიდევ ერთხელ რომ ითქვას სიმაღლე,
ამბავი სულ სხვანაირად იწყება, თუმცა, პიტერ ჯე-
ფერისი მაინც როგორღაც გარეულია მასში და თუ-
კი პრერიას გაჩვეული თვალი არ გააჩნდა, სხვა რამ
ჩასაკვირველები მაინც მოეძებნებოდა. დიდი თავ-
გადასავლები კი არ გადახდენოდა ამ პიტერ ჯე-
ფერსს, მაგრამ ხომ ცნობილია, რომ უბრალო კლ-
ერკის ცხოვრებაც კი იმგვარად საინტერესო შეიძ-
ლება გამოდგეს, რომ სრულიად დაჩრდილოს ალან
ქვოთერმეინის დღეები და ღამეები, რასაც გვიდას-
ტურებს კიდევ ცხონებული ფერნანდო პესოსა ში-
ნაგანნი ღვანლნი და ვნებანი, გადმოღვრილნი დღ-
იურთა ფურცლებზე, რომ აღარაფერი ვთქვათ სა-
ბრალო კასპარ შაუზერის შესახებ.

VI-VII

ლია სტურუა

სიფხვინის წინააღმდეგ

ისეთი რა უნდა გამიხარდეს, ცას მივწვდეთ, ან, უფრო, მთას, ჩემი მეტრი და სამოცდაორი სიმაღლით? მაგრამ როცა თეატრი ვარ, კვანძებს ვკრავ ანტიკური სიზუსტით, სისხლის მდინარეებს ვაკონტროლებ... კულმინაციამდეც თუ მივალნივ და ამ სიმაღლეზე ცოტა ხანს გავძვლი, დავიჯერებ, რომ, მართლა, მთა ვარ, საკუთარი თავისთვის, მაინც, სანამ დავინგრევი: ტვინი ცალკე, ე.წ. „შუბლის ძარღვი“ განწყვეტილი, საფეთქლები თეთრი, ტექსტის მომლოდინე ქალადღვივით... რა ვქნა? როგორ შევკრა ეს ფრაგმენტები? ვინ დამეხმარება? ვილას ვჭირდები? (კითხვის ნიშნების კუზიანი პლასტიკა) პროპორციაში დისონანსი თუ არ შეუშვი, იდეალურად მოსაწყენია, დღის რეჟიმშიც მოსაწყენია, დიეტებიც, მაგრამ ჯანსაღს და კმაყოფილს რა გამოგივა? ვის დააჯერებ, რომ სისხლის მდინარე პარტერის რიგებს შორისაც მიედინება? ჩაყარე ფეხები და წნევა დაგვივარდება! მოლაღატე ქმარს ბრწყინვალა კრავები ჩამოატყე! (ოქროს სანმისმა იბარტყა) იშვილე და სახლში დაბრუნდი! მზის ეტლით ველარ, პარაშუტის აბრეშუმით, ისიც ყვითელია — თეატრის რეკვიზიტი. სცენიდან თქვი, სუფლიორის გულისგასახეთქად, რომ კოდირება გავიკეთეს. პირობითობა ჩაგაკერეს ტანში ყოველგვარი სიფხვინის წინააღმდეგ, რაც პიესაში არ წერია...

ნითელი პარასკევი, სისხლის წვიმები რაც ფოლკლორისაა, პოეზიაა, რაც ყოფის — ნითელი დროშა, გაცივრიცა, დაიხა...
სისხლზე ჯერ კანი უნდა გეცვას, მერე პერანგი, თორემ დაიღვრები, შინაგან ორგანოებს გვალვა დაუდგებათ... — შენ რას იტყვი? მითხარი, გავიგებ, მინას გავაცლი, ოქროს მარცვლებს გამოვარჩევ, ოლონდ, დამინახე!
შენი უსისხლო ესთეტიკა რას გაკარნახობს? ნატიურმორტებს — ტკივილზე ტაბუს?
როცა სისხლს კანი არ მიფარავს, არც პერანგი, თუ ნატიურმორტი ბრონეულებიანია, მარცვლებს მაგლეჯენ, მტკიცია, ვითმენ, სიტყვის თვისება კი მიმძაფრდება, ფერის სიცხადე... — ასე, რომ, სანამ შეგიძლია, მიდი, იკაშკაშე! მეუბნები...

აი ია

ჩემი პირველი წიგნი — ათასი ანბანური ვარიანტის ნაცვლად, „აი ია“-თი დაწყებული — პოეზიაზე აცრილების ჯარი — უკვე, სამშობლო! სხვა, არასისხლით სამშობლოებში, ყველა ნარინჯისფერი გალოკილია, ყველა ქალი წყლიანი ვარცლიდან აფრენილი, კაცებს შემოდგომა აქვთ, მკაცრი, კალენდრის შავი რიცხვებით, მარტოხელებს გამოსასვლელი დღეები არ უყვართ, ოქროსფერი ბაგეტის ჩარჩოში, უფრო მინა, ნიადაგი, რომელიც სხვა სიმართლეა, ვიდრე წყნარი და ზომიერად მსუნთქავი სამოთხე, სხვა აქცენტებია: მდულარებაზე, ჩაყლაპულ ცეცხლზე, მოხარულ ცოდვებზე... თუ ძალიან აქოშინებული, იებით გადაჭედო მინას დავანახებ („აი ია“), ან „ია აი“-ს — ორ ყბას შორის მოწეწვილ უკულმართობას, პოეზიაზე აცრილობის სინდრომს — რალაცნაირი არასწორი სიმართლეა, მაგრამ ჩემია...

ტოტი დახატა

ვზივარ, ვწერ. თუ ფილოლოგიურ ტექსტებს, თავში რომ ბავშვი მყავს, მოწყენილია, ტანში ჩადის, ანატომიას ეთამაშება, იცის, თუ მატკინა, ლექსზე გადავალ, შეიძლება, ცეცხლიც წამეკიდოს, რა მოხდა? ჩემია, ფაქტიურად, ავტობოტრეტიკა! მაგრამ მეზობელ სახლზე თუ გადავიდა, ხანძარი გახდა, მას დააბრალებენ... რომელიც ვინ არის? აკვირდება, ატავისტური წანაზარდი, გულუბრყვილობის ჩაკეცება ნორმალურად მონესრიგებულ ფსიქიკაში? არ ვიცი, ოლონდ, ზამთრის მინურულში, ტოტი დახატა და დედა დაანერა. ბავშვები ორ ტოტს ხატავენ ხოლმე, მაგრამ პოეზია რა მამობას განეცხვ? რა დედობასაც ჩემი გადახურებული ნერვები? ტოტი კი დახატა და „დედა“ დაანერა (ხის ტოტი). შეეძლო, მაგრამ მწვანედ არ შელება, არც შესაბამისი მალალი ნოტები ამომილო ყურებიდან. მუსიკა ღმერთის უნდა იყოს, თუ გაზაფხულს მაძლევს, კიდევ, ერთ გაზაფხულს...

რკინიგზა თავში

საათი მიდის, წყალი წვეთავს მოშლილი ონკანიდან, წყნარი ვხდები და განურჩეველი, მაგრამ ყაყაჩოებიანი რკინიგზა თავში? ლექსს რომ მანერინებდა, რეფრენადაც ვარგოდა, იქნებ, რკინიგზას მინდორი ჯობდეს — მშვიდობიანი მკაფიობა, მაგრამ რალაცამ თუ არ გამსერა, შუაზე არ გააჭრა, ნორმალურ ჰარმონიას ვერ მოვერგებო, ვერც რომანტიკას, კლასიციზმისთვის მარმაროლო არ მეყოფა: არც შუბლის და მკერდის, არც წარმოსახვითი... სამშაბათობით ქალი მოდის, მეხმარება, სისუფთავს ვყიდულობ მისგან, ცოტა ძვირად, მაგრამ „სახლს ვანკრიალებო“ — ამბობს, თითქოს, ეყვანი შემაბა და ისეთი ამ ცხოვრების გამხადა, რომ არავითარი ყაყაჩოებიანი რკინიგზა! გასრესილმა ფერებმა ტკივილი იცის... ისედაც, ჩემს ქვეტექსტებს რა თავში იხლის? ქმარი ყავს, სამი შვილი, ყოველკვირა სოფელში დადის, საჭმელს კრეფს ხეებიდან, ბურქებიდან, ბალახიდან, ღამე მათ სანოლს, შეიძლება, ცეცხლი არ ეკიდოს, მაგრამ არც მარტოობა უნევთ შუაში... „შუაში“, მაინც კარგი სიტყვაა, ორს გულისხმობს და ცოტა სითბოს, აქედან: ყურის მორიგებას ჰარმონიასთან, თვალბუმი სინდისს, ბუნებასთან სისწორეს შედეგად, ნაყოფს — გეომეტრიას ზეთის ფერებში, იქაც რკინიგზის სისხლიანი პოტენცია! რეფრენადაც ვარგა, მატარებელსაც გამაყოლებს, რომ სოფელში მავიდე, რომელიც არ მაქვს...

სოფია ქურასბედიანი

ჩემს ფანჯარასთან

გულს შემოანვა წვიმისფრად ღაზი, შორიდანვე ცნობს ედემი ძაგრებს, ეს გრძნობა მხიბლავს, ასე ღამაზი, აულებელი ციხე-სიმაგრე.
ცადაზიდული მზე ჰგავს პანთეონს, წამი ჩქარია და უარშიო, კვლავ სტრიქონები კორიანტელობს, მეც პოეტობა უნდა ვარჩიო.

მონატრება მკლავს, მკლავს უაღრესად... მხრებზე მოვიცივი სიჩუმის ყადრი, შენს თბილ მკლავებში ყოფნა მაღირსა, სულ უნდა მყავდე, სულ უნდა მყავდე!

აააქრობა დროსთან

მზეს გულზე აწევს ძველი თაბალა, ცის საფეხურებს თხელი ლაბდანი, ყაყაჩოები წვიმამ დალაღა, შემოეწვია ღობეს ავდარი.
გარინდებული გრძნობა პაექრობს, სხეულს მითრთოლებს ყალი კვირტები, დროს უანგინი ფირი გაუქრა, ესოდენ ცეცხლად მომეკიდები.

საით იჩქარის ხმა საარაკო, შეჰყრია რალაც სულის ჭირვება, მინდა, დილაამდე გელაპარაკო, თორემ დუმილი გამიჭირდება!

შენზე ვწერ, როცა სიყვარულის სიმძაფრე მაკრთობს, როცა ყოფიერ სილაყვარდეს აჩნია მთვარე, მე რომ შემეძლოს, ახლა უნდა სიცოცხლე დავთმო, ისე მნადია, მიკოცნიდე გადაღლილ თვალებს.

ცას აუტეხავს რია-რია, იღვიძებს კადრი: მთელი სამყარო ნაცრისფერ მზეს ეჭიდავება, ძვირფასო, ნახე, როგორ დასდევს დრომომჭმულ კედლებს წიგნში ასხმული პოემები მრავალთავებად.

გავუძლოთ ცოტაც, ელვასავით ჩაივლის აზრი, ჩემი და შენი, ჩვენი ნატვრა ახდება, ხოდა... გავუძლოთ ცოტაც, მოთმინებით გავარღვევთ საზღვრებს, ოლონდ შენ მყავდე და როგორმე გავუძლოთ ცოტაც!

მზე მარტოსული რჩება იფნებთან, ტოვებს სისხამის ვინრო ფალანგას, შენც ჩემთან ერთად ბჭობდე იქნება, რადგან სიჩუმე მიღირს არაფრად.

ისმის ქარების შორით ხავილი, მაისი ნალველს ობლად იშორებს, რა ედარდებათ ნეტავ ყვავილებს შორიზონტების ასე სიმორე.

შფოთვა დაეტყობა ღრუბელს,
მინა კიდობანებს დაფლავს,
ზეცა გადაიხსნის უბეს,
თქმებს დაატეხავს დაბლა.

სადღაც ხმა შეწყდება ლხენის,
მტკვარი აღარ ივლის მდორედ,
ყალყზე დადგებიან ხენი,
სწრაფად გახედავენ შორეთს.

ქარი გაიჭრება ველად,
სიოს დაეტყობა თრთოლა,
ყრწოლა დაემჩნევა ყველას,
ყველას მოსწყურდება ქროლა.

მე კი ოცნებათა მიზეზს
გნახავ მოლურჯო ტბის პირად
და გულს გადაგიხსნი ისე,
თითქოს გადამეხსნას ხშირად.

არწივს გაეშლება ფრთები.
ფრენა მოსწყურდება ისევე,
ჩამომწკრივდება მთები,
სადღაც გაჰყვებიან ნისლებს...

ყოველადი მიტომ არსებობს ნება, ყოველ ცალკეულს
დროზე ახშობდეს,
არ შეიძლება, ვილაცა სივრცეს დაუსრულებლად
დიდხანს ახსოვდეს.

სწორედ ამიტომ უგზობობაში იძირვის ყველა
ნაბიჯთა კრება,
სწორედ ამიტომ ბოლოს და ბოლოს ყველა
ხანგრძლივი კოცონი ქრება.

შენ, ოცნებებით მოტყუებულო რომანტიკოსო,
გავიდა ხანი,
შენ თუ სხვებს თვითონ არ მიატოვებ, სულ-
ერთი არის, ნაგივლენ სხვანი!

რალაც საოცრად მოულოდნელად ძირს
მწვერვალიდან ნისლი ეშვება,
ყველაფრის ბოლო ოდესღაც სადღაც გადანყვებილი
შენს გარეშეა.

ბევრს, ო, ბევრს, მაგრამ არა ყველაფერს ჩასწვდება
შენი გრძელი ძიებით,
აქაურ წესრიგს მართავენ მარად ამოუცნობი
კონსტრუქციები...

სულ სხვა მეფეთა ზვიადი მზერა აშტერდებოდა
ამაყ დედოფლებს,
ამ ქალაქების შემოგარენშიც სხვა ლეგიონნი
ბანაკდებოდნენ.

ო, სანეტარო ბგერათა გუნდნი იბადებიან
კენარ არფაზე,
მაგრამ ეს მზერა სხვა ეპოქათა დუმილით
მოცულს ეტრფის დარბაზებს.

არის ხანათა გაჯერება და ფიქრთა საცავის
სრულად ავსება,
ერთი ლანდშაფტის მკვიდრი მეორეს
ველარასოდეს შეეთავსება.

და ის, ვინც პარტერს შეესისხლხორცა, ვერ
მიაკითხავს უკვე იარუსს,
თუნდ მინა დასკდეს, წარღვნა მოვარდეს ან
ქარიშხალმა გადაიაროს!

დაე, მოზავადეს მოვლენათ წყება, მე არ გავიგებ,
მაცნეა ეს რის,
სული, ოდესღაც ლალად ნაგები, არ მიიკარებს
სხვანაირ წესრიგს.

და მე ყოველთვის მომიტანს სურნელს წვიმის
ჩქერი თუ კდემა სიოთა
იმ ეპოქების, როცა ხიდებზე სხვა ქარავანი
გადადიოდა...

სიჭაბუკე

მინა მოკენჭილიყო
უთვლელ ფერად ქვებად,
მაშინდელი სამყარო
საოცრებამ ჰკვება.
ბილიკს მოუყვებოდა
მბრწყინავ ფიქრთა მწკრივი,
თენდებოდა დღეები
სასწაულებრივი.
მეხვეოდნენ სახენი
ურიცხვ მკურნალებად,
მეფრქვეოდა აგვისტოს
ლალი მხურვალეობა.
გენამდა - მუდამ ვიბორგებთ,
არცროს მივილევით,
სოფლის რიყეს ეფინა
ხშირი გვირილები.
უსაზღვრობის გვეჯეროდა,
როს ვხვდებოდით ცისკრებს,
მთა ველს გადმოსცქეროდა,
ველი სჭვრეტდა მთისკენ.
ფიქრებს, წარმტაც—მზიურებს
არრა ამძიმებდა,
მზერა მეტოქეობდა
უცნობ მანძილებთან.
შორს ვარსკვლავი მოჩანდა
სულის სანათობლად,
რწმენა, აღზევებული,
დროსთან კამათობდა.

ზღვის ეტიუდი

მორეცხა ტალღამ
ნაპირი შფოთით,
სადღაც კატარღა
სწორი სვლით მოდის.

მოელტვის ნაპირს
და ელის ნიშანს...
მომსკდარი ქაფი
ერევა ქვიშას.

ყალყზე შემდგარი
ტალღის შხეფები
იმსხვრევა ჩქარი
დაჯახებებით.

და როცა მაინც
აღწევს ბოლომდის,
მე მასში ვხედავ
ფარულ მოლოდინს.

მორეცხა ტალღამ
ნაპირი შფოთით,
ახლა კატარღა
პირდაპირ მოდის...

ქრობადი კოცონები

ისევ გრძელდება ბუნების სუნთქვა, კვლავ მზე
მზეობს და მთვარე მთვარეობს,
რამდენი ბედი ამ ერთი ცის ქვეშ პარალელურად
მიმდინარეობს!

და მეც მივდივარ, ხან ვინმე მკილავს, მერე —
დუმილი, შემდეგ ქება მდევს,
ერთი და იმავე გზებით აღწევენ სულ
განსხვავებულ შედეგებამდე.

შენ მოგპოვებ

დაიმახსოვრე ფიქრი,
დაიმახსოვრე ცა,
დაიმახსოვრე ნისლი,
დაიმახსოვრე გზა!
დაიმახსოვრე მდელი,
ზვინად დადგმული ბზე,
დაიმახსოვრე ველი,
დაიმახსოვრე მზე!
დაიმახსოვრე სახლი,
უკვდავ ჰანგად რომ ჟღერს,
დაიმახსოვრე ახლის
მაუწყებელი დღე!
დაიმახსოვრე მგზნები,
დაიმახსოვრე ყრუ,
დაიმახსოვრე გზების
გადამკვეთავი რუ!
დაიმახსოვრე სული,
დადევენებული დარდს,
დაიმახსოვრე გული,
დაიმახსოვრე ყდა!
დაიმახსოვრე მონა,
მბრძანებელი თუ ტყვე,
დაიმახსოვრე ფრთონა,
ლურჯ შეგრძნებათა ტყე!
დაიმახსოვრე წამი
და რასაც იტევს ის,
თრთოლვა ყოველი ჩქამის,
ფერი ყოველი ხმის.
სად რა ამბები თოვებს,
რა გადაიქცა რად...
ხანი გაივლის, ყოველს
შენ მოგპოვებ მთლად!

სხვა ქარავანი

რა გასაოცრად შეცვლილა მხარე, უცხო სურნელი
მოდის სიოთა,
მე კარგად მახსოვს, მაშინ ამ ხიდზე სხვა
ქარავანი გადადიოდა.

ცა ღამით

ჩემს სარკმლებს იქით
ყოველღამ არის
სრული ზეიმი
ცათა კამარის.

თითქოს სასახლე
იყოს მეფისა,
მოჩანს ჭალები
ვარსკვლავებისა.

ო, ჩემში ხსოვნა
ყოველღამ არის
გვირგვინოსანი
მეფის თამარის.

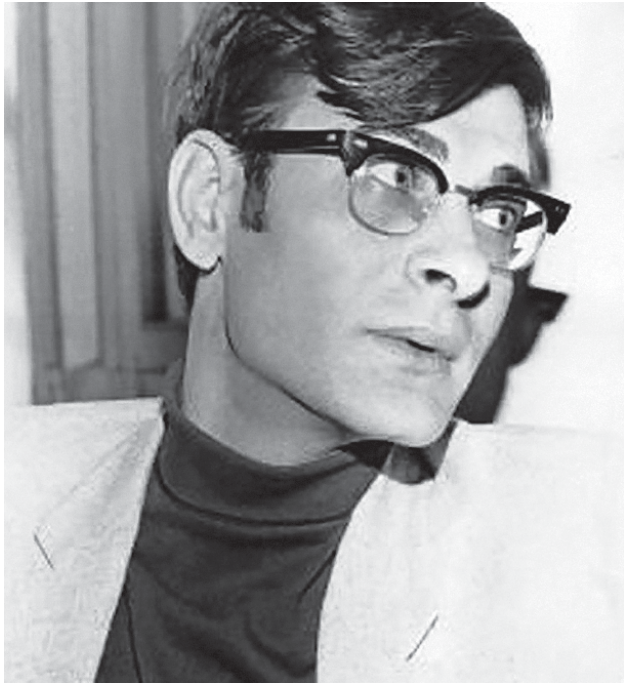
როცა ღამეა,
სივრცეს ვედები
და სარკმელთაგან
შორს ვიხედები.

სადღაც სიჩუმე
არის სამარის,
მაგრამ მე ვფიქრობ
კოშკზე თამარის.

და მაინცდება
ტვირთი მიწების
და რომ ერთხელ მეც
გადავინვები.

ჩემს სარკმელს მიღმა
ყოველღამ არის
სრული ზეიმი
ციურ კამარის.

მაჰმუდ დარვიში

ბაიროთი

ვაშლი ზღვისა, მარმარილოს ნარგვიზი, ქვის პეპელა — ბეირუთი; სულის ფორმა სარკეში, პირველი ქალის აღწერა და ღრუბელთა სურნელი. ბეირუთი დაქანცულობისა და ოქროსი, ანდალუსია და შამი — არაბთა ჩრდილოეთი. ვერცხლი და ნაღები, დედამინის მცნებანი მტრედის ფრთაზე. სუმბულის სიკვდილი, ჩემსა და ჩემს შეყვარებულს შუა ვარსკვლავის ხეტიალი — ბეირუთი. არ მომისმენია უნინ ჩემი სისხლისათვის, რომელიც მეტყველებს იმ შეყვარებულ გოგონას სახელით, ჩემს სისხლზე რომ სძინავს და... სძინავს...

ზღვაზე დაშვებული წვიმისაგან ვიპოვეთ სახელი, შემოდგომის გემოსგან და სამხრეთიდან მომავალი ორის ფორთოხლიდან, თითქოს ჩვენ ვიყავით ჩვენი წინაპრები, ბეირუთში რომ ჩამოვედით იმისათვის, რათა ბეირუთში ჩამოვსულიყავით. წვიმისგან ავაგეთ ჩვენი ქოხი და ქარისაგან, რომელიც არ დაქრის და არც ჩვენ დავეკრით. ქარი თითქოს ლურსმანია თიხაზე, თხრის ჩვენს თავშესაფარს და პატარა თავშესაფარში გვძინავს, როგორც ჭიანჭველებს, ისე, თითქოს ექსტაზში ვმღეროდეთ:

ბეირუთი ჩვენი კარავია, ბეირუთი ჩვენი ვარსკვლავია.

ტყვეები ვართ ჩვენ ამ სიძაბუნის დროში, ჩვენმა დამპყრობლებმა ჩვენს ოჯახებს გადაგვცეს, და სანამ ჩვენ ლამის მინა გვეჭამა, ჩვენი მეურვე მანამდე ამოიწურა ქორნილებსა და მოგონებაზე და მცველებს დაეურთა ჩვენი სიმღერები სამეფო ტახტის ხელმწიფიდან გვამის ხელმწიფემდე. ტყვეები ვართ ჩვენ ამ სიძაბუნის დროში. საბოლოო მსგავსებას მხოლოდ და მხოლოდ ჩვენს სისხლთან ნავაწყდით. და არსად ნავწყდომივართ იმას, რაც ხელმწიფეებს სახალხოდ აქცევდა, და არსად ნავწყდომივართ იმას, რაც პატიმრობას აქცევს სიყვარულად, და არსად ნავწყდომივართ რამეს, რაც ჩვენს ვინაობაზე მიუთითებდა, გარდა ჩვენი სისხლისა, რომელიც კედლებად იმართება. ჩვენ ვგალობთ ექსტაზში:

ბეირუთი ჩვენი კარავია, ბეირუთი ჩვენი ვარსკვლავია.

და ფანჯარა ზღვის ტყვიანზე გამოდის. ყველას გვიპარავს ჩვენ ქუჩა და მუჟამშაჰი. ბეირუთი კი ჩრდილის ფორმისაა, მასზე დანერგილ ლექსებზე მშვენიერი და ხალხის სიტყვებზე უზურალოვესი. გვაცდუნებს ათასი ღია დასაწყისითა და ახალი ანბანებით.

ბეირუთი ჩვენი ერთადერთი კარავია, ბეირუთი ჩვენი ერთადერთი ვარსკვლავია.

განა მის დაბლობებს იმიტომ გავეკარით, რათა ტანები დაგვეტოლებინა ტანებისთვის, რაც ზღვამ ნაშალა. ბეირუთში ჩვენი თავდაპირველი სახელებიდან ჩამოვედით,

მაჰმუდ დარვიში — XX საუკუნის გამოჩენილი არაბი პოეტი — დაიბადა 1941 წლის 13 მარტს, პალესტინაში, გალილიის სამხრეთით მდებარე პატარა სოფელ ალ-ბირვაში, აქას სანაპიროზე. 1948 წელს მისი ოჯახი, სხვა პალესტინელი არაბი ლტოლვილების მხარდამხარ, იძულებული გახდა, ლიბანში გადასახლებულიყო, თუმცა ერთი წლის შემდეგ დაუბრუნდა მშობლიურ სოფელს, რომელიც დანგრეული დახვდა, მის ადგილას კი ებრაული დასახლება გაეშენებინათ. საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ განეწიანდა პალესტინის სოციალისტურ პარტიაში და მუშაობდა ურნალისტად პარტიულ პრესაში. პალესტინის განთავისუფლების ორგანიზაციასთან მჭიდრო თანამშრომლობის გამო იყო მეთვალყურეობის ქვეშ და მუდმივად ხდებოდა იძულებული, შეეცვალა საცხოვრებელი მისამართი. 1972 წელს ჩამოვიდა მაშინდელ საბჭოთა კავშირში და რამდენიმე წელს სწავლობდა მოსკოვის ლომონოსოვის უნივერსიტეტში, ფილოსოფიის ფაკულტეტზე — მოსკოვიდან ლტოლვილის სტატუსით დაბრუნდა ეგვიპტის დედაქალაქ კაიროში, იქიდან კი მალევე გადავიდა ლიბანში. ლექსების წერა ადრეული ასაკიდან დაიწყო. ითვლება ერთ-ერთ უკანასკნელ დიდ არაბ პოეტად. გარდაიცვალა 2008 წლის 9 აგვისტოს — ამერიკის შეერთებული შტატების ერთ-ერთ კლინიკაში.

ის სამხრეთის დასასრულთაგან გადავჩხრიკეთ და გულის ძარღვებიდან. დადნა გული, დადნა... და განა მის ნანგრევებს იმიტომ გადავემხეთ, რომ ჩრდილები ბორკილების სიმაღლით აგვეწონა? დადნა ჩრდილი, დადნა... დაიმსხვრა და მიმოიბნა... და დაგრძელდა ჩრდილი, დაგრძელდა, რათა გამოაშკარავებულიყო ხე, რომელიც გამოაშკარავდა იმიტომ, რომ ჩვენ ქეჩოთი გამოვეყვანეთ,

უმიზეზოდ მოკლულთა აკიდოდ. და მოვედით უქვეყნო ქვეყნიდან, და მოვედით ალ-ფუსჰას² ხელიდან და დაქანცულობიდან. დაიქცეს ეს მინა, რომელიც ემირის სასახლიდან ჩვენს საკნებამდე გადაჭიმულა. და ჩვენი თავდაპირველი ოცნებებიდან შეშამდე. მოგვეცით ჩვენ ერთადერთი კედელი, რათა დავიყვიროთ: ბეირუთო! მოგვეცით კედელი, რათა დავინახოთ ჰორიზონტი და ფანჯარა ცეცხლის ალებიდან, მოგვეცით კედელი, რათა მასზე სოდომი ჩამოვკიდოთ, რომელიც ოც სამეფოდ დაიყო, რათა გაეყიდა ნავთი და არაბი. მოგვეცით ერთი კედელი, რათა ნახევარკუნძულს³ გადავცახოთ:

ბეირუთი ჩვენი უკანასკნელი კარავია, ბეირუთი ჩვენი უკანასკნელი ვარსკვლავია.

* ტყვიისფერი ჰორიზონტი იხნევა ჰორიზონტში. გამოშინებული სადაფების გზები... არაგზები... ოკეანიდან ჯოჯოხეთში, ჯოჯოხეთიდან ყურეში, და მარჯვნიდან მარჯვნივსაკენ, შუაში, მხოლოდ სახრჩობელა ვნახე. მხოლოდ სახრჩობელა ვნახე — თოკით ერთადერთით, მილიონობით ყელისათვის.

* ბეირუთო, სად არის გზა კორდოვის სარკმელთაკენ? მე ორჯერ არ მივდივარ ემიგრაციაში. მეორეჯერ არ შემეყვარდები და ზღვაში არაფერს ვხედავ, გარდა ზღვისა. მაგრამ ჩემი ოცნებების გარშემო დავფრინავ და დედამინას ვეძახი თავისქალას ჩემი დაქანცული სულისათვის. და მინდა ვიარო იმისთვის, რომ ვიარო და შემდეგ გზაზე, სადმე, კორდოვის ფანჯრებთან დავეცე.

* ბეირუთი მოწმეა ჩემი გულის და მივემგზავრები მისი ქუჩებიდან და ჩემგან, იმ კასიდაზე⁴ მოჭიდებული, რომელიც არ მთავრდება. და ვამბობ: არ კვდება ჩემი ცეცხლი! ნაგებობებზე მტრედია, მათ ნაშთებზე — მშვიდობა. ქალაქს ვგრაგნი, სწორედ ისევე, როგორც ვგრაგნი უსტარს და თან მიმაქვს პატარა დედამინა, როგორც ღრუბლის პარკი. ვფხიზლდები და ვეძებ ჩემს ტანსაცმელში ჩემს გვამს ჩემ მაგივრად.

და ვიცი, ჩვენ ისევე სიცოცხლის განკარგულებაში ვართ და დანარჩენი მმართველებისა. მაღლობა გახეთს, რომელიც არ უთქვამს, რომ მე აქ შემთხვევით ჩამოვვარდი. ვხსნი პატარ-პატარა გზებს სუნთქვისათვის, ჩემი ნაბიჯებისა და ჩემი გამვლელი მეგობრებისათვის. ბინძური პურის გამყიდველისა და ზღვის ახალი სურათისთვის. მაღლობა ნისლიან ბეირუთს, მაღლობა დანგრეულ ბეირუთს, დაიმსხვრა ჩემი სული და ვისერი ჩემს გვამს, რათა დაპყრობები ისევე დამემართოს. და დამპყრობლებმა კასიდას გადამცენ. თან მიმაქვს ღრუბელივით დამყოლი ენა წერისა და კითხვის გაზონთა თავზე. „ჭემშირითად, ეს ზღვა გვიტოვებს თავის ყურებსა და თვალებს და ბრუნდება ზღვასთან ზღვისიერად“.

* და მიმაქვს მინა ქანაანისა, რომლის სამარეებზეც ერთმანეთი ცვალეს დამპყრობლებმა, მაგრამ არ შეცვლილან მახარებელნი იმისა, რის გამოც ერთმანეთს ცვლიდნენ დამპყრობელნი. ქვიდან აღმოცენდება გეტოს სახელმწიფო, და ქვიდან აღმოცენდება მიჯნურთა სახელმწიფო, ვიმპროვიზირებ გამომშვიდობებას. და პატარა ქალაქები იძირებიან ერთმანეთის მსგავს გამონათქვამებში. და იზრდება ჭრილობა ისრის წვერზე, ანდა ერთმანეთს ენაცვლებიან ჩემზე, ვიდრე ეს საგალობელი დასრულდება. და ვვარდები კიბეზე, რომელიც არ სრულდება თალით და ქორწინებებით ხელახლა ავდივარ კიბეზე, რომელიც არ მიდის კასიდასთან. ცოტას ვბოდავ, რათა იქმნას სიფხიზლე და ჯალათი. ვყვირი: ო, დაბადებავე,

მტანჯე, რომ ვიყვირო: დაბადებავე! ურთიერთხმობისათვის შევყვივი შამის⁵ ქუჩას, იქნება, ხილვა მაქვს და მრცხვენია ზანზალაკთა ექოსი, რომელიც ჩემთან ჟანგად მოდის და ჩავყვირი ათენას: როგორ ინგრევი ჩვენში? შემდეგ ჩავწერულე ბედლიანის კარავს: ჩემი სახე არ არის მთლიანად ხორბლისფერი, ძარღვები კი სახვე მაქვს პურის მარცვლით. ვეკითხები ისლამის ბოლოს: განა პირველთაგან იყო ნავთი? თუ პირველთაგან იყო მრისხანება? ებოდავ. მგონი, ჩემი ხალხის ძეგლს უცხო ვეჩვენები. და პოეტები შიშინითა და ტკაცუნით სტყდებიან ჩემს ენას, რათა გავწმინდო მე ის მათგან და წარსულისგან. სხვა შედეგს ვერ ვპოვებ სიტყვათაგან, გარდა სიტყვათა სურვილისა მათი პატრონის შესაცვლელად.

* ვეთხოვები იმას, ვისაც ვნახავ, რიჟრაჟს, რომელიც გაგვაპობს ცოტა ხანში. ქალაქს, რომელიც დაგვაბრუნებს ქალაქში, რათა მგზავრობა და სიბრძნე გავვიგრძელებ. ვეთხოვები ხმლებსა და პალმის ხეებს, მტრედს, წარსულით გადამწვარი ორი გულიდან რომ აფრინდება კრამიტის სახურავზე. აქეთ მეომარს ხომ არ ჩაუვლია, ისე, როგორც ყუმბარას ომში? მის ნამსხვრევებს კაფეში ჩაის ჭიქები ხომ არ დაუღვენავს? ვხედავ ხაკის კოსტუმითა და მეფეებით შეიარაღებულ ქალაღდის ქალაქებს. ვხედავ ქალაქებს, თავის დამპყრობლებს რომ თავს გვირგვინს ადგამენ. და აღმოსავლეთი ზოგჯერ დასავლეთის საპირისპიროა. და ზოგჯერ დასავლეთის აღმოსავლეთი და მისი სახეცა და სავაჭრო საქონელიც. ვხედავ ქალაქებს, გვირგვინს რომ ადგამენ საკუთარ დამპყრობლებს. ექსპორტზე გააქვთ მონამეები, რათა იმპორტად ვისკი შემოზიდონ და სექსისა და ტანჯვის უახლესი ტექნოლოგიური მიღწევები. აქეთ მეომარს ხომ არ ჩაუვლია? ისე, როგორც ყუმბარას ომში, მის ნამსხვრევებს კაფეში ჩაის ჭიქები ხომ არ დაუღვენავს?

ვნახე ქალაქები, რომლებიც რკინის ტოტებზე ჰკიდებდნენ თავის შეყვარებულებს. და გარიჟრაჟზე სახელებს უსახლკაროდ დაანანალებდნენ. ...გარიჟრაჟზე მოვა ერთადერთი კერპის მსახური. ამ ციხის გარდა, რას დავემშვიდობოთ? რას დაკარგავენ პატიმრები? გავეშურებით შორეული სიმღერებისაკენ. გავეშურებით თავდაპირველი თავისუფლებისაკენ. და ხელით შევხებით წუთისოფლის საცდურს პირველად სიცოცხლეში. ეს რიჟრაჟი ლურჯია და ჰაერი მოჩანს და იჭმევა ლეღვის მარცვალივით.

ავდივართ:
 ერთი,
 სამნი,
 ასნი
 და ათასნი...
 ამ საათებისას მძინარე ხალხის სახელით.
 გარიჟრაჟზე, გარიჟრაჟზე ვასრულებთ კასიდას.
 და მოვანესრიგებთ ანარქიას
 ამ გარიჟრაჟის საფეხურებზე.
 კურთხეულია სიცოცხლე
 და კურთხეულნი არიან მკვდრები
 ქვეყანასა ზედა
 და ჩაგვრის უღელქვეშ.
 გაუმარჯოს სიცოცხლეს,
 სიცოცხლეს საღამი!

*
 მთვარე ბალბექზე და
 სისხლი ბეირუთზე,
 ო, სიტკბოვ, ვინ დაგღვარა
 იაგუნდის მხედრებზე?
 მითხარი, ორ მდინარედ
 ვინ ჩაგტენა კუბოში?
 ნეტავ, შენი გული მომცა,
 რომ მოგკვდე, როს მოგკვდები.

*
 უაზრო ფორმიდან უფორმო აზრამდე ვპოვებთ ომი.
 ნუთუ ბეირუთი სარკეა და
 ჩვენ შევდივართ იმის ნამსხვრევებში.
 თუ ჩვენა ვართ სარკეები და გვამსხვრევს ჰაერი?
 მოდი, ჯარისკაცო, პოლიციელზე მომიყვივი.
 ციხის კამერამდე მიიყოლე ჩემი ყვავილები?
 გადაეცი ჩემი დუმილი იმას, ვინც მიყვარდა,
 პირველმონამეებს?
 განა შენი მოკლულები ჩაიხოცნენ შენში
 ჩემთვის და ზღვისათვის?
 თუ თავს დამესხნენ და გამაშიშვლეს ქალის ხელით,
 რომელიც მე ჩაის, ხოლო ორ ერთმანეთთან მეზობლად
 საღამურს უმზადებდა.
 და განა შეიცვალა ეკლესია მას შემდეგ,
 რაც მიტროპოლიტს სამხედრო ფორმა გახადეს?
 თუ მსხვერპლი შეიცვალა?
 ეკლესია შეიცვალა თუ
 ჩვენ შევიცვალეთ?

ქუჩები გარშემო ფენებზე გვეხვევიან.
 აილე ბეირუთისაგან ბეირუთი და
 გადაუნანილე ის ქალაქებს.
 შედეგი: სივრცე თავშესაფრისათვის.
 დაადე ბეირუთს ზემოდან ბეირუთი და
 ჩამოაცლიე იგი სხვა ქალაქებს.
 შედეგი: დუქანი გართობისთვის.
 ...ორ ყუმბარას შორის მივაბიჯებთ.
 — ამ სიკვდილს შევეჩვიეთ?
 — შევეჩვიეთ სიცოცხლეს და ვნებას, რაც არ თავდება.
 — დახოცილებს განა ყველას იცნობ?
 — ვცნობ ყველა შეყვარებულს მათი მხერებიდან
 და ვხედავ ამ მხერებზე ქალ მკვლელებს,
 თავიანთი ჯადოქრობითა და ზაკვით კმაყოფილებს.

...და მოვიხაროთ, რომ ყუმბარამ ჩაიაროს?
 კვალდაკვალ მივყვებთ ომის მოგონებებს
 მისი პირველი დღეებიდან.
 — ფიქრობ, რომ ჩვენმა კასიდამ უქმად ჩაგვიარა?
 — არა, არ მგონია.
 — მაშინ რატომ უსწრებს ომი წინ კასიდას?
 — რიტმს დაეძებს ქვაში და არ გამოდის.
 და პოეტებს ძველი ღმერთები ჰყავთ.

ჭურვი გადაივლის და სამორინეში შევდივართ,
 სასტუმრო კომოდორში.
 — ძალიან მომწონს რემბოს დუმილი.
 ან მისი წერილები, რომლებითაც აფრიკა ალაპარაკდა.
 — და დავკარგე კავაფისი.⁶
 — რატომ?
 — მითხრა: ნუ დატოვებ ალექსანდრიას და
 მის მაგივრად სხვა ქალაქის საძებნელად
 ნუ გაეშურები.
 — და ვნახე კაფკა, მძინარე ჩემ კანქვეშ,
 კომპარის ტვირთთან შეხმატკბილებული
 და პოლიცია იდგა ჩვენ შორის.
 — აილეთ ჩემგან ხელი!
 — რას ხედავ ჰორიზონტზე?
 — მეორე ჰორიზონტს.
 — დახოცილთ ყველას იცნობ?
 — და იმთავ, რომლებიც დაიბადებიან...
 დაიბადებიან ხის ქვეშ
 და დაიბადებიან
 წვიმაში
 და დაიბადებიან
 ქვისგან
 და დაიბადებიან
 ნამსხვრევთაგან
 და დაიბადებიან
 სარკეთაგან
 და დაიბადებიან
 კუთხეთაგან

და დაიბადებიან
 დამარცხებათაგან
 და დაიბადებიან
 ბეჭდებიდან
 და დაიბადებიან
 კვირებიდან
 და დაიბადებიან
 დასაწყისისაგან
 და დაიბადებიან
 მონათხრობისაგან,
 დაიბადებიან
 უსასრულოდ
 და დაიბადებიან, გაიზრდებიან, დახოცავენ
 და დაიბადებიან, დაიბადებიან, დაიბადებიან...

*
 განმარტე შემდეგი:
 ბეირუთი (ზღვა-ომი-მელანი-მოგება)
 ზღვა: თეთრი, ან ტყვიისფერი და აპრილში — მწვანე.
 ლურჯი, მაგრამ წითლდება ყველა თვეში,
 თუკი განრისხდება.
 და ზღვა იხრება ჩემს სისხლზე,
 რათა იმის სურათად იქცეს, ვინც მიყვარს.

ომი: ანადგურებს ჩვენს პიესას,
 რათა უნიგნოდ ან უტექსტოდ ვითამაშოთ.
 და ომი: მესხიერება
 პირველყოფილთა და ცივილიზებულითა.
 და ომი: მისი თავი — სისხლი
 და ომი: ბოლო მისი — ჰაერი.
 და ომი ხვრეტს და აცხავებს ჩვენს ჩრდილს, რომ
 კარიდან კარზე დავდიოდეთ.

და მელანი: სალიტერატურო ენისათვის,
 ოფიცერთათვის და
 ჩვენი სიმღერების გულშემატკივართათვის.
 და მწუხარე ზღვის ხედს თავმიცემულთათვის.
 მელანი: შავი ჭიანჭველები ან ბატონი
 და მელანი: ჩვენი უსაფრთხო განსაზღვრული.

და სარგებელი, მიღებული იმ ომიდან,
 რომელიც არ მთავრდება.
 მას შემდეგ, რაც ჩვენმა სხეულებმა სახნავი ჩაიცვეს,
 კანჯრებზე სანადიროდ პირველად წასვლის შემდეგ,
 აფრიკასა და აზიაში სოციალისტების გამოჩენამდე.

და პროცენტი (სარგებელი):
 გვეცქენის ჩვენ ხელსაწყობათაგან და სიტყვებიდან.
 იპარავს ჩვენს ხორცს
 და ჰყიდის.
 ბეირუთი — ბაზრები ზღვაზე,
 ეკონომიკა, რომელიც წარმოებას ანადგურებს,
 რათა ააშენოს სასტუმროები და რესტორნები.
 სახელმწიფო ქუჩაში ან ბინაში.
 ყავახანა, რომელიც
 სულ მზისაკენ იბრუნებს მზესუმზირასავით.
 აღწერა გარდაცვალებისა
 ან თავდაპირველი მშენიერებისა.

წუთების სამოთხე,
 ბელურის ბუმბულზე დასასკუპებელი.
 მთები ზღვაზე დახრილი,
 ზღვა მთებისაკენ ამომალღებელი.
 ირემი, რიგითი ცოდვისას შეწირული,
 ხალხი, რომელსაც არ უყვარს ჩრდილი.
 ბეირუთი — ქუჩები ხომალდებში,
 ბეირუთი — ქალაქთა გამაერთიანებელი პორტი.

*
 ბრუნავდა ჩვენზე და გადაიბრუნა,
 პირქვე დაგვამხო და პირქვე გადაემხო.
 განა სხვა ღრუბელი კიდე უღალატებს
 შენს მჭვრეტელთ, ბეირუთო?
 არქიტექტურა ეხამება ახალი ფორმის ვნებას,
 დღეთა წყალმცენარეები
 ზღვის მიქცევასა და მოქცევას შუა.
 ნარჩენები, რომლებიც
 გაფრინდა ფენებიდან სამეფო ტახტისაკენ,
 ემანაციისა და განსხეულების არქიტექტურა
 და გამვლელების აღრევა
 მინისძვრისპირა ტროტუარზე.

იბრუნა და გადაიბრუნა.
 მისი გეომეტრიულობა მომავალი
 მსოფლიოს ხაზებია ახალი ბაზრისაკენ.
 ყიდულობენ და ჰყიდიან. ზემოთ იწევენ და
 მერე ეცემა დოლარის ფასებივით.
 ანდა ოქროს სინჯივით, რომელიც ზემოთ იწევენ და
 ქვემოთ ეცემა
 აღმოსავლური სისხლის ფასების შესატყვისად.
 არა, ბეირუთი მეომრის კომპასია.
 ნავიყვანთ შვილებს ზღვისკენ,
 რომ დარწმუნდნენ ჩვენში.
 ხელმწიფე ახალი ხელმწიფეა.
 და ფაირუზის⁷ ხმა ორ ტომს შორის
 თანაბრად არის განანილებული
 და მიგვიძღვის იმისკენ,
 რასაც მტრები ოჯახად აქცევენ
 და ლიბანისკენ, მოლოდინად
 ჩვენი სისხლიანი ისტორიის ორ ეტაპს შორის.

*
 — გზა დავინროვდა?
 და შენი ნაფეხურებიდან იწყება ქუჩა, ამხანაგო?
 — ზღვითა და წმინდა წერილებით ალყაშემორტყმული.
 — მოვრჩით?
 — არა! დავდუმდებით,
 როგორც მენინავეთა ნაკვალევი.
 როგორც თავისქალა ომის დღეებზე,
 ისე დავდუმდებით.
 როგორც ჰაერი და მზერა მონამეთა,
 ისე დავდუმდებით.

დამე მინაყრილში იზილება,
 ელოდებიან იმას, რაც არ უწყიან.
 ასაზიზღრებენ არაბულ სამყაროს იმ ნაფლეთში,
 რომელსაც ერთობა ეწოდება.
 ერთმანეთში ინანილებენ ღამეს.
 — ლეილა, არ დამიჯერებ!
 მაგრამ მე მჯერა მისი ორი ოცნებისა,
 რომლებიც ცახცახებენ.

მე თავისი გრაციოზული სიარულით მაცდუნა მან:
 ქურციკის ფეხები, მგლის ნუკრის წვივები,
 შაშვის ფრთა და სასანთლის კაშკაში.
 როცა კი მოვეხვიე, ბრმა ტყვიას დაეძებდა.
 — ხელმწიფე ახალი ხელმწიფეა.
 ამ სიკვდილით როდემდე გავერთოთ?!
 — არ ვიცი, მაგრამ ვუყარაულებთ
 ვილაც პოეტს ფესტივალზე.
 — რომელ პარტიას ეკუთვნის?
 — უცხოური ბანკების დაცვისა და
 პარლამენტის გარეკვის პარტიას.
 — როდემდე მომრავლება პარტიები და
 დაიკლებს ფენები, ამხანაგო ღამე?
 — არ ვიცი.

მაგრამ ვფიქრობ, ბოლოს მოგიღებ და
 ვფიქრობ, ბოლოს მომიღებ,
 თუკი ქალურობის დეფინიციაზე ვერ მოვრიგდებით.
 — ქალურობა ეს ნაკვერჩხლებია,
 რომლებიც წვივებიდან მოდიან და
 ცეცხლს გვინთებენ.

— ეს არის მკერდი, რომლებიც
 იმ ტალღებზე სუნთქავენ, რომ გვძირავენ.
 — ეს არის თვალები,
 რომლებიც სამყაროს დასაწყისს კარგავენ.
 — ეს არის ყელი, რომელიც დაილევა.
 — ეს არის ბაგები,
 როცა მოხდენილ მნათობს მოუხმობენ.
 — ეს არის ბუნდოვანი.
 — ეს არის აშკარა.
 — მოგკლავ. პისტოლეტი გადატენილია.
 ხელმწიფე ხელმწიფეა!

პისტოლეტი გადატენილია!
 ბეირუთი ფორმის ფორმაა,
 ნგრევის ხუროთმოძღვრება.

*
 ოთხშაბათი. შაბათი. ბეჭდების გამყიდველი ქალი.
 სასაზღვრო ჩხრეკის დაბრკოლება.
 მონადირე და ნანადირევი.
 ენა და ანარქია. ორშაბათი ღამე.
 უკვე ამაღლდნენ კიბეები
 და მიიღეს თავიანთი სარჩოები.
 ის, ვინც ჩვენგან არ არის,
 ჯიშითა და ჯილაგით არაბია. და ნახირი.
 სამშაბათი. ხუთშაბათი. ოთხშაბათი.
 და ილლიაში ოთხმოცდაათი გიტარა ამოიდეს
 და იმღერეს
 ადამიანის შემწვარი ხორცის მაგიდის გარშემო.

*
 მთვარე ბალბექზე და
 სისხლი ბეირუთზე,
 ო, სიტკბოვ, ვინ დაგღვარა
 იაგუნდის მხედრებზე?
 მითხარი, ორ მდინარედ
 ვინ ჩაგტენა კუბოში?
 ნეტავ, შენი გული მომცა,
 რომ მოგკვდე, როს მოგკვდები.

მაჰმუდ დარვიში

* გადავწვით ჩვენი ვაგონები და ციხის ქავებზე გადავკიდეთ ჩვენი მნათობები. ჩვენ, ცეცხლის ხაზებზე მდგომნი, ვაცხადებთ შემდეგს: ბეირუთი ვაშლია და გული, რომ არ იცინის. და ჩვენი ზღუდე ოაზისია სამყაროში, რომელიც იღუპება. ავაცეკვებთ მოედანს და დავანწყვილებთ იასამანს. გადავწვით ჩვენი ვაგონები და ციხის ქავებზე ჩამოვკიდეთ ჩვენი მნათობები. არ გვიძებნია წინაპრები რუკათა ხეებზე. წმინდა პურის გარეთ არ გვიმგზავრია და ჩვენი თიხის შესამოსელისა. ძველი ტბების სადაფისთვის არ გაგვიგზავნია ჩვენი მამა-პაპების სურათები. არ დავბადებულვართ იმისთვის, რომ გვეკითხა: როგორ აღსრულდა ერთადერთი გადაადგილება იქიდან, რაც ორგანული ნაწილი არ ყოფილა, ორგანულ ნაწილში? არ დავბადებულვართ იმისთვის, რომ გვეკითხა. ჩვენ დავიბადეთ, როგორც შემთხვევით მოგვიხერხდა. გავვრცელდით, როგორც ქინძვლები ქილოფზე. შემდეგ ვიქცით ცხენებად, რომლებიც ეტლებს მიათრევდნენ. ჩვენ, ცეცხლის ხაზებზე მდგომებმა, გადავწვით ჩვენი ნავეები და ჩვენს თოფებს ჩავეხუტეთ. გამოვალვით ამ დედამიწას, რომელიც ჩვენს სისხლს არის მიყრდნობილი. გამოვალვით და გამოვიყვანთ მისი სიცარიელებიდან ჩვენს მსხვერპლთ და თმას დავბანთ მათ ჩვენი თეთრი ცრემლით. ხელებზე გადავალვით სულის რძეს, რომ ეგებ, გაიღვიძონ და მიმოვფარქვევთ ქუთუთოებზე ჩვენს ხმებს: — ჩვენო საყვარლებო, ადექით! შინ დაბრუნდით! დაუბრუნდით ქარს, რომელმაც მინის სამხრეთი მოგვგლიჯა ნეკნებიდან. დაუბრუნდით ზღვას, რომელსაც არ ახსოვს არც მკვდრები, არც ცოცხლები. დაბრუნდით ერთხელ კიდევ. ჩვენ თქვენს ნაბიჯებს არ გამოვყოლივართ დაღვრემილინი. ჩვენი ნავეები აქვე დაიფერფლა. და თქვენ გარდა აღარ არის მინა, რომელსაც დავიცავთ თავისი ბარბაცისგან და თავისი თავთავისგან. განვდევენით თქვენგან დავიწყებას. დავიცავთ იარაღით, რომელიც თქვენი ხელების ძვალთაგან გამოვქვდით. მოგქსოვთ თქვენივე თავის ქალისაგან და მუხლიდან, რომელიც მოილიპა. და არ არის თქვენ გარდა მინა, ზედ რომ ფეხებით მიველურსმოთ. დაბრუნდით, რომ დავიცავთ! „და ქვაზეც რომ ვიდგეთ, მსხვერპლად შევეწირებით!“ ფეხსაც არ მოვიცვლით დუმილის სივრცეიდან, რომელმაც თქვენი ხელები გაასწორა. დავკარგავთ მას და თქვენც დავკარგავთ! ჩვენი ნავეები აქვე გადაინვა და ჩვენი კარავი ქარზე დგას, რომელიც აქ, თქვენში ჩაშოშმინდა. და ამ ადამიანურ კედელზე დედამიწის ჯარებიც რომ ამოვიდნენ, უკან არ დავიხვეთ თქვენი სისხლის გეოგრაფიიდან. ჩვენი ნავეები აქვე დაიფერფლა. და თქვენგან, თქვენი მკლავებიდან, ჩვენ რომ აღარ მოგვეხვევა, ავავებთ ჩვენს ხიდს თქვენში. მზემ შეგვწვა და თან თქვენი მკერდების ძვლები დაგვაცოლა. ჩვენმა სახსრებმა ააჭრიალა თქვენი გადასახლების ადგილები. „ქვაზეც რომ ვიდგეთ, მსხვერპლად შევეწირებოდით!“

არ ვიტყვით: „დაიხ!“ ჩვენი სისხლიდან ჩვენს სისხლამდე მინის საზღვრებია, ჩვენი სისხლიდან თქვენს სისხლამდე თქვენი თვალის ზეცა და ხელების მინდვრებია. გიხმობთ და ექო ქვეყანად გვიბრუნდება გიხმობთ და ექო ცემენტის სხეულად გვიბრუნდება. ჩვენ კი, ცეცხლის ხაზებზე მდგომნი, ვაცხადებთ შემდეგს: არ დავტოვებთ თხრილს, ვიდრე ღამე ჩაივლიდეს. ბეირუთი აბსოლუტს, ჩვენი თვალები ქვიშას. პირველთაგან ჩვენ არ შევექმნილვართ. პირველთაგან იყო სიტყვა და ახლა თხრილში გამოჩნდა ტვირთის ესკიზები.

* ვაშლი ზღვაში, ქალი მშვილდებთან აზელილი სისხლისა. სიტყვების ჭადრაკი. სულის დანარჩენი. ცვარნამის საშველად ხმოვა. მთვარე, რომელიც სიბნელის ქვის მასტაბას ელენება. ბეირუთი. და იაგუნდი, როცა მხურვალეებისაგან კივის მტრედის ზურგზე. სიზმარი, რომელსაც თან წავიღებთ. თან წავიღებთ, სადაც მოგვინდება. ყელზე დავიკიდებთ. ბეირუთი ნამსხვრევთა ზამბახია. და პირველი კოცნა. ინდური იასამნის ხოტბა და პალტოები ზღვისთვის და მოკლულებისათვის. ბანები მნათობათვის და კარავთათვის. ქვის კასიდა. იმ ორი ტოროლის ერთმანეთთან შეხლა, გულში რომ იმალვიან. მწარე ზეცა, ქვაზე ჩამომჯდარი და მოფიქრალი. გაგონილი ვარდი — ბეირუთი, ხმა გამმიჯნეელი მსხვერპლის და ჯალათისა. ძე, რომელმაც სჯულის ყველა დაფა დაკარგა და სარკე და... მიიძინა.

¹ მუგუშაში — სალექსო ფორმა, რომელიც წარმოიშვა გვიან შუა საუკუნეებში მუსლიმთაგან დაპყრობილ ესპანეთში (ანდალუსიაში) და წარმოადგენდა თავისებურ შერწყმას ევროპული სალექსო ფორმებისა არაბული არუდის სისტემის გარკვეულ საზომებთან.
² ალ-ფუსჰა — სალიტერატურო არაბული.
³ უნდა იგულისხმებოდეს არაბეთის ნახევარკუნძული.
⁴ კასიდა — ტრადიციული მყარი სალექსო ფორმა არაბულ ლექსთწყობაში.
⁵ შამი (ჩრდილოეთი) — ასე უწოდებენ არაბები სირია-პალესტინის ტერიტორიას.
⁶ კონსტანტინოს კავაფისი — მეოცე საუკუნის დიდი ბერძენი პოეტი, წარმოშობით — ეგვიპტის ქალაქ ალექსანდრიიდან.
⁷ ფაირუზი — ნამდვილი სახელია: ნუჰად უადი ჰადადი — ლიბანური წარმოშობის ცნობილი და არაბულ სამყაროში ყველაზე პოპულარული საექსტრადო მომღერალი.

ჟამი პოეტისა, რომ მოიკლას თავი
 ჟამი პოეტისა, რომ მოიკლას თავი,
 არა — რაიმესთვის,
 არამედ იმისათვის, რომ თავი მოიკლას.

* თქვა: არ მივცემ პალმას უფლებას, რომ შემინოვოს. თქვა: არ მივცემ ფიქრს უფლებას, რომ ჩემზე შური იძიოს. თქვა: არ მივცემ ქალს უფლებას იმისას, რომ თავის ბარბაცებზე ცოცხალი დამტოვოს.

* ოცდაათი წლიდან წერს ლექსებს და მე კი ვავიწყდები. უკვე ყველა კვიციდან ჩამოვცვივდით და ვიპოვეთ მარილი ხორბლის ერთ მარცვალში. ის კი მე მივიწყებს. დავკარგეთ ადგილები. და ის მე მივიწყებს. მე ვარ სხვაი მასში.

* ყველაფერი სურათია მასში. მე ვარ მისი ქალი. ყოველი სიკვდილი სურათია. ყოველი სხეული სურათი. ყოველი სიკვდილი სურათი. ყოველი ქვეყანა სურათი. ვუთხარი: კმარა!
 ან უკვე სრულებით დავიხოცეთ! სად არის ჩემი ადამიანურობა? მე სადა ვარ? მითხრა: არა არს სურათი, თუ არა მხოლოდ და მხოლოდ სურათთათვის.

* ოცდაათი ზამთარია, წერს ლექსებს და აშენებს სამყაროს, რომლის გარშემოც თვით ინგრევა. აგროვებს სხეულის მოკვეთილ ნაწილებს, რათა დახატოს ბელურა და კარი კოსმოსისთვის. რამდენჯერაც ჩვენ გარშემო კედელი დაინგრა, სახლები ააგო ენაში. რამდენჯერაც მინა გვევინროვა, გააშენა სამოთხე და ფრაზაში გადაჭიმა. ოცდაათი ზამთარია, იგი ჩემ გარეთ ცხოვრობს.

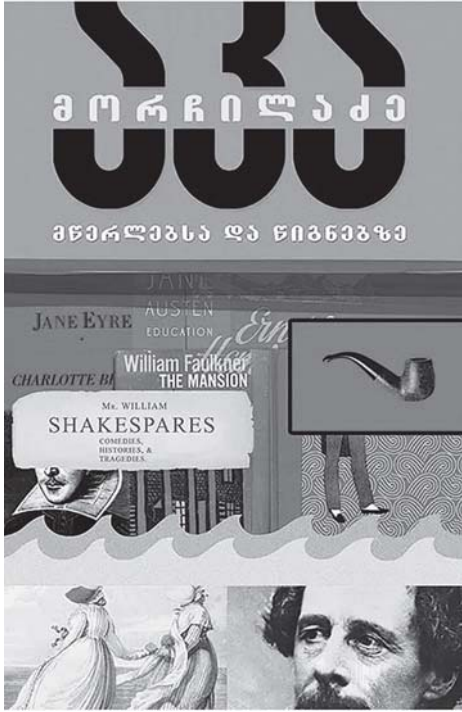
* თქვა: ჭეშმარიტად ჩვენ მოვედით პირველ ქალაქებში და არმყოფებად ვპოვეთ ჩვენ ისინი, დაქცეულებად, რომლებიც არ გვიჯერებდნენ და არცა გვემორდებოდნენ. ქუჩად, რომლითაც და რომლისკენაც ვიდიოდით. იტყუება დედამიწა და არ იტყუება სიზმარი, რომელიც ეშვება მისი ხელებიდან.

* ოცდაათი შემოდგომაა, წერს ლექსებს და არც ცოცხლობს და არც უყვარს, თუ არა, ვით სურათი. შედის ციხეში და ვერაფერს ხედავს, გარდა მისი მთვარისა. შედის სიყვარულში და არაფერს მოისთვლის, გარდა მისი ნაყოფისა. ვუთხარი: რა არის ქალი ჩვენში? მითხრა: ვაშლი შენდობისა. სად არის ჩემი ადამიანობა-მეთქი?! — დავუყვირე. გამოალო კარი, რომ ჩემთვის მის გარეთ დაენახებინა და მიღრიალა: ფიქრიდან ხატში რიტმის კიბით შემოდის ქალი, ვისაც ელოდნენ. ჟამი პოეტისა, რათა გამოვიდეს ჩემგან მარადისობისკენ. ჩემი გული არ არის ქალაღლისა. ჟამი ჩემთვის, რათა ჩემს სარკეებსა და ქალაღლის ხალხს გავეყარო. ჟამი პალმისათვის, რომ გამოვიდეს თავისი ყვავილებიდან დაისისკენ. ჟამი ვარდისათვის, რათა გამოვიდეს თავისი ეკლებიდან და დაიფერფლოს. ჟამი ეკლისათვის, რომ ჩემს გულში მთლიანად შევიდეს, რათა მოვიხილო გული ჩემი, მოვუსმინო ჩემს გულს და შევიგრძნო. ჟამი პოეტისა, რათა მოიკლას თავი. განა რამე, მხოლოდ იმისათვის, რომ თავი მოიკლას.

ოიდიპოსი
 რად გინდა ცოდნა, ოიდიპოს?!

რად მინდა ცოდნა? მე ვერც ჩიტი, ვერც მისანი და ვერც ქალი ვერ გადამირჩა. სამეფო ტახტი მოსახვევის დასასრულია და არა — ჩემი ძლიერების კიდე-ნაპირნი. და წესი ჩემი ცხოვრებისა ბედისწერაა. მე თვითონ ჩემი ხელით შევექმენ ღვთაებრიობა და ყალბია ჯოგის ღმერთი. რად მინდა ცოდნა?

* საიდუმლო თვითონ კაცშია, კაცია თავის შეკითხვის და თავის უფალი. არ არის ცოდნა იმის გარდა, რასაც იგი ამჟამად ფიქრობს, წარსული კი მხოლოდ ცრემლია, გამშრალი ცრემლი. მივდივარ ჩემ წინ, ჩემივე ცოდვითა კვერთხს დაყრდნობილი. ლურჯი მაქვს ჩრდილი. და ხალხია ჩემი ხეები. და ისტორიას ეგების, რომ წამოიყვანოს ყველა თავისი მოსამართლე და მონმეები, რათა აღწესდეს სიხარული ჩემი ჩემი სახელმწიფოთი, ჩემი ძეები და გალავნით ჩემი ქალაქის, ბრწყინვალეა ჩემი ნიღბების და გუშინდელის სიკვდილი ჩემში და ჟამთ აღმწერელში. აი, ცოცხლები, აქ არიან ცოცხლები, აქ რად მინდა ცოდნა?

მათე ნიკლაური ერთი მწერლის პორტრეტი შთაბეჭდილებების მიღმა

ციების პალიტრაა, შექმნილი იმ მიზნით, რომ შენც მოგაგონოს ამერიკელი კლასიკოსის ის ფოტო, რომელზეც „ძველ პიჯაკსა და სამხრეთულ კომბინეზონში გამოწყობილი უკვე ხნიერი ფოლკენერი სამჭედლოს კართან დგას“ ან ჰემინგუეის ის სურათი, ყველას მანდ რომ ჰყავდა ნანახი მხოლოდ. გველაპარაკება ისტორიულ გამოცემებზე — დიკენსის, მარკ ტვენის, ბირსის — და ისხენებს, როგორ მოულობდა ნიგნებს და გაბრუნებს წარსულში და ამას მაშინ იაზრებ, როცა გახსენდება, რომ შენც ასე დარბოდი ნიგნების საშოვნელად, შენც ასე უცდიდი ჟურნალის თითოეულ ნომერს, რომ იქ დაბეჭდილი, ვთქვამთ, დიკენსის რომანის ფრაგმენტი წაგეკითხა.

— შუქი რომ არ იყო?... — მერე რა, „დიკენსის სანთელი უხდება“ — და უცბად გიპყრობს საოცარი სიცხადე, შენ ახლა აღმოაჩინე, რომ აკა მორჩილაძე წარსულში და გაბრუნა, რომ მისი მაგიური თხრობის ხერხების ტყვეობაში ხარ — სასიამოვნო ტყვეობაში.

„მწერლებსა და ნიგნებზე“ მკითხველის კარგ გუნებაზე დასაყენებლად შექმნილი კრებულისა. ავტორი, თითქოს, ლიტერატურას ამარტივებს და გიხსნის, რომ კითხვები: „რომელი სჯობს?“ „რომელი უფრო მაგარია?“ და ასე შემდეგ, ცალსახად უადგილოა. ლიტერატურა ხომ გარკვეულ წილად ემოციასზე გადის. რომელიღაც ავტორი გვრისხავს რაღაცით — შეიძლება ხშირად ვერც ახსნა რით, მაგრამ თან ვერასდროს გაეცქერე პირველი წაკითხვისას გაჩენილ შთაბეჭდილებებს. მკითხველი ვერასდროს ამოშლის ცხოვრებიდან იმ მიშს, რომელიც ედგარ პომ გაუჩინა; ყოველთვის უგულუმემატკივრებს ჰემინგუეის მოხუცს; სულ ეგონება, რომ ბირსის გმირი ფიქრებში კი არ იყო, არამედ მართლა გაიქცა და გადაურჩა სიკვდილს და ეს იმიტომ, რომ ლიტერატურაში ობიექტური ვერასდროს იქნები, ან კი როგორ უნდა იყოს შეგვრძნება ობიექტური?

ერთ-ერთ ესეიში აკა მორჩილაძე წერს, რომ ადამიანს სამი ცხოვრება აქვს: პირადი, საჯარო და საიდუმლო. ამის მოსმენის შემდეგ რამდენჯერმე გადავიკითხე ეს კრებული და გადავწყვიტე, რომ საიდუმლო ემოციურ სამყაროში მიმდინარე ამბების გაზიარება მკითხველისთვის. ჩვენ კი აქედან შეგვიძლია, კითხვის სტრატეგიები ვისწავლოთ, აქამდე წაკითხულ რომანებსა თუ მოთხრობებზე გაჩენილი შეხედულება აკასეულ ხედვას შევადაროთ და სხვა, მაგრამ მკითხველის ერთ-ერთი მთავარი ამოცანა, ალბათ, მაინც ავტორის რეალური ხასიათის აღმოჩენაა, ბოლოს და ბოლოს, მას ხომ შთაბეჭდილებების მთელი არმია ეფარება?

ჩემი, როგორც მკითხველის, აზრით, აკა მორჩილაძის რომანები მისი „საჯარო“ ცხოვრებაა, ხოლო ჩანაწერები ლიტერატურაზე, ნიგნის თბილისურ თუ არათბი-

ლისურ თაროებზე, ფეხბურთზე, მე-19 საუკუნის თბილისსა თუ საქართველოზე — საიდუმლო შრე. მიმანია, რომ ყველა დიდ მწერალს იქ აქვს დამალული რეალური განწყობა, სადაც ყველაზე ნაკლებად ელოდება მკითხველი.

მაგალითად, უმბერტო ეკო, გაბრიელ გარსია მარკესი, მიგელ დე უნამუნო, თომას სტერნზ ელიოტი ან ნებისმიერ სხვა კლასიკოსი რომ გაიხსენოთ — ჩამოთვლით მათ რომანებს, შესაძლოა, ყველასაც კი, მაგრამ უცბად არ გაგახსენდებათ ახალგაზრდა გაბო, რომელიც კოლუმბოს ქუჩებში რედაქციიდან რედაქციაში დარბობდა — აი, საგამოძიებო რეპორტაჟი გავაკეთე და გამომიქვეყნეთო. არ დაფიქრდებით, თუ რამდენ ნიგნს ჩაჰკირკიტებდა ეკო ერთ პატარა ესეიზე მუშაობისას. უნამუნოს პემიტხევაში „ბურუსს“, „დეიდა ტულას“ გაიხსენებთ, შეიძლება, დავით კლდიაშვილსაც მიამსგავსოთ სახით, მაგრამ ესეები პირველი არასდროს გაგახსენდებათ, რადგან ადამიანებს რამდენადაც უყვართ, იმდენად ეძნელებათ სხვათა საიდუმლოებების გამოკვლევა. ამ გარემოებამ ესეისტური ან, გნებავთ, ბიოგრაფიული ხასიათის ტექსტები საზოგადოებას თითქმის დაავინყა და ასაკოვანი ხალხის საკითხავად აქცია.

ფრანკფურტის ნიგნის ბაზრობაზე წარმოქმნილ სიტყვაში აკა მორჩილაძე კულტურების სხვადასხვა სახეზე ისაუბრა და განმარტა, რომ არსებობს დავინყებული კულტურები, მკვდარი კულტურები, დიადი და ძველი კულტურები, რომლებიც, რა თქმა უნდა, ძალიან ცოტამ იცის, მაგრამ მათ რაღაც ძალით მოაღწიეს დღემდე. ლიტერატურაც ასე იყოფა — არსებობს დიადი, ძველი, მკვდარი და დავინყებული ლიტერატურა. აი, სწორედ დავინყებული ლიტერატურაა ესეებისა და ჩანაწერების ჟანრი — დავინყებული, მაგრამ ცენტრალური, მწერლის აზრებში საუკეთესოდ მწვდომი; მკითხველის გიდი მწერლის შემოქმედების ლაბირინთებში.

ამ ესეებში აკა მორჩილაძე საკუთარ ხედვებს გვიზიარებს დიკენსზე, ბირსზე, ჰემინგუეზე, ფოლკენერზე, მარკ ტვენზე... რაღაცაა ჩამოთვლა, დასაწყისში ხომ წარმოვადგინე ეს სია. თუ მხოლოდ ფურცელს წაიკითხავთ, იფიქრებთ და, ვერც ვერავინ შეგედავებათ, რომ ეს უბრალოდ აზრებია კლასიკოსებზე, მაგრამ ფურცლის, შთაბეჭდილებების მიღმა სრულიად სხვა სამყაროა — კერპებზე საუბრისას აკა საკუთარ თავს გვაცნობს და ამ ჯადოსნური გადმოცემის ხერხებშია მისი გენიალურობა. შემთხვევითი სულაც არაა, რომ ის არავისზე წერს, ყველას სჯობსო — თუ კარგად დააკვირდებით, არავის არავის არ ადარებს, უბრალოდ ამბობს, რომ მისთვის იმ კონკრეტული, გვერდებდაფლეთილი გამოცემის ფოლკენერი ან ტვენი იყო ყველაფერი; რომ პირველად ედგარ პომ შეა-

შინა, რომ ამ ხალხთან, ამ ნიგნების თბილისურ თუ არათბილისურ თაროებთან ერთად გაიზარდა, რომ მისი ბავშვობა ეს არის. პირველ ემოციებზე, შთაბეჭდილებებსა და განცდებზე გვესაუბრება და ამ ხერხით ხატავს ავტოპორტრეტს.

ესეების ბოლო გადაკითხვისას ჩანანერმა, „ჰაკ ფინის შორიახლოს“, ყველაზე დიდი ყურადღება მიიქცია. მარკ ტვენის ტრაგიკული ბიოგრაფია არ მახსოვდა — მეუღლე და სამი შვილი გარდაცვლია, მაგრამ ასეთ კაცს მაინც შეეძლო სახუმარო რამეების წერა, იმიტომ, რომ ის ამერიკის სიცილი იყო, ამერიკის სიცილი... ალბათ ქართულ ლიტერატურაში საქართველოს სიცილიც არსებობს, ან უფრო ღიმილი... სევდიანი, ცრემლნარევი, შემოქმედის დარდების შემფუთავი, მეტწილად ქვეყნის ტყვილებზე მიბმული.

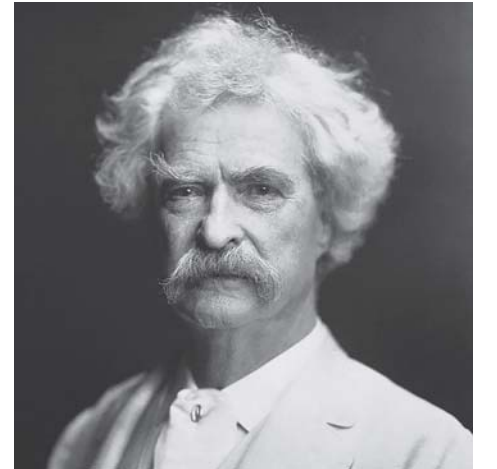
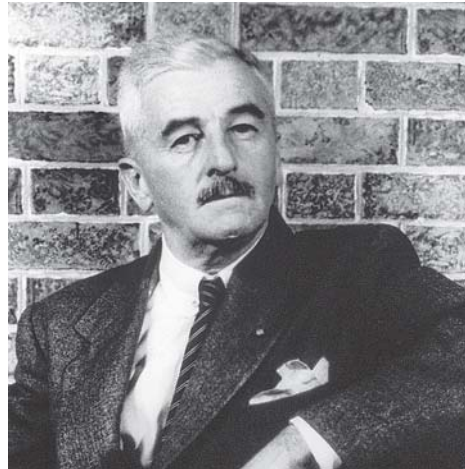
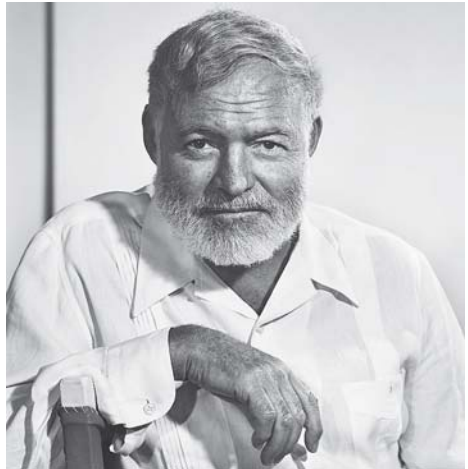
ჩემს წარმოსახვაში აკა მორჩილაძეც ასეთი მწერალია... საკუთარი ქვეყნის ისტორიის კულუარებში მწაფურულად მოხეტიალე, ყველა კუთხე-კუჩქულს რომ იცნობს და სევდაშეპარული ხმით, ღიმილით გამასპინძლობს. ისე გიყვება საუკუნეების წინანდელ ამბებს, თითქოს გუშინ, მის თვალწინ მოხდა. მისი თანამედროვე პერსონაჟებიც ასეთები არიან — ქემერა, პლუხანოველი მოგელა, და ძველი მადათოველები... იცინიან, გაცინებენ, ხუმრობენ, მაგრამ ამ ყველაფრის მიღმა მათი ნაღვლიანი ცხოვრებაა...

მასსოვს, „ფალიაშვილის ქუჩის ძაღლები“ რომ წავიკითხე და ცოტა სხვა აკაც, მივხვდი, ის იქნებოდა ჩემთვის ავტორი, რომელიც არასდროს მომწყინებოდა, რომელსაც პერიოდულად, მთელი ცხოვრების განმავლობაში მივხრუნუნებდობდი და სულ გაუგებდობდი, მაგრამ, როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ყველაზე მკაფიოდ მისი პორტრეტი ჩემთვის მაინც წერილებში ჩანს, თავისი შთაბეჭდილებებითა და განცდებით.

ეს ესეები თუ ჩანაწერები, ვინ იცის, უკვე მერამდენედ გადავიკითხე, მაგრამ ახლა, ალბათ, უფრო დინჯად, ვიდრე წინა წაკითხვაზე, ან იმის წინაზე... აკას ტექსტებში ბევრი რამე არ მომწონებია, ბევრზე — ალტაცება ვერ დამიმაღლავს და ასე კარგი მეგობარივითაა მისი ნაწერები, ხშირად ბევრი რამე რომ არ მოგწონს და მაინც კომფორტულად ხარ.

„მწერლებსა და ნიგნებზე“ ჩემი ერთ-ერთი ფავორიტი კრებულია მისი ჩანაწერებისა — კითხულობ ამბებს დიკენსისგან წამოსულ სიტოზე, ფოლკენერზე, ბირსისა თუ კონან დოილზე, ამ საოცარ ხალხზე, და ხედები, რომ კითხვის პროცესი სახლში მშვიდად ყოფნასავითაა, არაფერი და არავინ გაწუხებს, ყველაფერი თავისით ლაგდება. ასეცაა — ზოგმა მწერალმა უნდა აგრიოს, ზოგმა დაგაღაგოს. ალბათ დალაგება უფრო ხშირად გვჭირდება, თან მას ხომ სულ იდეალურად გამოსდის ისე, სიცივეში, რომ ბუხართან გათბები, ცეცხლს თვალს გაუშტერებ და ალყას ათასწარი ფიქრი შემოგარტყამს — მაშინ, თითქოს, დანარჩენ სამყაროსთან წყვეტ კავშირს. აი, სწორედ ეს არის აკა მორჩილაძეც, ნამდვილი გამტაცებელი მძიმე და დაძაბული გარემოდან, მაგრამ ეგ უკვე სხვა ამბავია.

აი, ასე მიყვარს მე გიორგი ახვლედიანი, ჩვენთვის უფრო ცნობილი, როგორც აკა მორჩილაძე...

ლიტერატურული გაზეთი
საქართველოს კულტურის, საორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო
საქართველოს მხარეთმცოდნეობის ინსტიტუტი
რედაქტორი ირაკლი ჯავახიძე
რედაქტორის მოადგილე უჩა შერაზადიშვილი
ჟურნალისტი თამარ ჟურული
მობ. ტელ.: (577)742277; (599)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com
ISSN 2346-7940
9 772346 794004